

ומה חלב האשה, שאינו מיוחד אלא לקטנים, הרי הוא מטמא בין לרצון ובין שלא לרצון – חלב הבהמה, שהוא מיוחד בין לקטנים ובין לגדולים, אינו דין שיטמא בין לרצון ובין שלא לרצון? והרי יש בו תורת משקה, יותר מבחלב אשה.

אמרו לו חכמים: לאו קל וחומר הוא. שהרי אם טמא חלב האשה כשיצא שלא לרצון, האינו אלא משום שאף דם היוצא מגפתה [רגלה או ידה] טמא [מכשיר]. לפי שתורת משקה עליו. וכדררשינן [נדה נה ב] מקרא ד"דם חללים ישתה", שדם ההרוג קרוי משקה. ואף דם היוצא מגוף אדם חי, כ"דם חללים" הוא. שהרי הדם עצמו הוא כמת, לאחר שפירש מהגוף. דמה לי קטלא כולא, מה לי קטלא פלגא.

וכיון שדם האשה חשיב משקה אף כשיוצא שלא לרצונה [שהרי סתם דם מגופה יוצא

שלא לרצון], אף חלבה שיצא שלא לרצון חשיב משקה, לפי שמקורו הוא מהדם. וכדאיתא, "דם נעכר ונעשה חלב".

ואסקו חכמים למילתייהו: אבל למה יטמא קמד-א חלב הבהמה שיצא שלא לרצון? והרי בבהמה קיימא לך, שדם היוצא מגפתה טהור [אינו מכשיר], לפי שאינו חשיב משקה, משום שדם בהמה אינו בכלל "דם חללים". הילכך, אף חלבה אינו מטמא אלא כשיצא לרצון. ודוקא בהכי חשיב משקה, כדילפינן מדכתיב "ותפתח את נאד החלב ותשקהו"⁽¹⁾.

אמר להן רבי עקיבא: אף אם דם בהמה אינו מכשיר, חלבה מכשיר אף שלא לרצון. לפי שמחמיר אני בחלב יותר מברבם.

שהרי החולב את הבהמה לצורך לרפואה⁽²⁾ [כדי שלא יזיק לה החלב], אותו חלב טמא. דהא לרצונו הוא יוצא ממנה.

ואיצטרך לקרא ד"ותפתח את נאד החלב", אלא לרבי עקיבא, או לחלב בהמה לרבנן]. והרשב"א כאן הביא בשם הר"ש, דחומרא בעלמא קאמר. דלפי שאשה חמורה בכך שדמה מטמא, אין ללמוד ממנה לבהמה אף לענין חלב. אכן בר"ש שם דחה אף פירוש זה. ופירש, דאשה שאני משום שיש להשוות את כל המשקין היוצאין מן האשה. וכשם שדמה מטמא בכל גוונא, אף חלבה כן.

2. ולחנם נקט "חולב לרפואה". אלא הוה מצי לאוכוחי מכל חלב בהמה שהוא טמא, אף שדמה טהור. דמוכח מזה, דטעמא דטומאת החלב אינו משום "דם נעכר ונעשה חלב". תוספות. ויש ליישב, דמדם בהמה העומד לשתיה, ליכא לאוכוחי מידי. דבאמת הוא, מכשיר כמו חלב. ודוקא מדם הקזה דאינו מכשיר, מוכחינן.

ולאילנות. אבל רוב החלב לאדם. כלומר, דוקא מי גשמים בעו רצון, משום דסתמן אין עומדין לשתיה.

משמע, דלרבנן דפליגי עליה, אין הכי נמי דכל המשקין צריכים רצון מתחלת יציאתן. ומי גשמים צריכים רצון לכולי עלמא.

9. רש"י. אבל הריטב"א כתב, דלא איירי מתניתין אלא מהכשר. אבל לקבלת טומאה לא בעינן רצון כלל.

1. כן פירש רש"י בסברת חכמים. אבל הר"ש שם תמה על דבריו, דאם כן למה איצטרך תרי קראי לדם ולחלב? תיפוק ליה משום ד"דם נעכר ונעשה חלב", והיינו הך הם.

[מיהו, כבר תירצו זאת בתוספות כאן, דלא